

МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКУ

БИРО ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА

Наставни програм

Музичко образовање

за V разред

Скопље, 2021. година

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ О НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ

Наставни предмет	<i>Музичко образовање</i>
Врста/категорија наставног предмета	Обавезни
Разред	V (пети)
Наставне теме наставног програма	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Слушамо музику</i> 2. <i>Певамо, свиримо и играмо</i>
Број часова	1 час недељно/36 часа годишње
Опрема и средства	<p>Специјализована учионица (кабинет), која је осим стандардним средствима и помагалима опремљена и:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дечјим ритмичким инструментима (бубњеви у различитим величинама, звечке, ритмички штапићи, кастањете, гонг, чинеле, ксилофон, триангл, маракас, даире); • разни извори учења у природи и непосредној околини – листови хартије у боји, суво лишће, дрвене или металне праћке, стаклени, дрвени, метални предмети разноврсне звучности у учионици; • штампани материјали (приручници, магازини, новине); • дводимензионални отисци – непројектовани (слике, фотографије, постери, илустрације); • уређаји за репродукцију аудио- и видеозаписа (ЦД и ДВД уређаја, хај-фај уређаја, ТВ пријемника, компјутера са приступом интернету, квалитетни звучњаци, ЛЦД пројектор, паметна (смарт) табла); • клавир/пијанино/електрични пијано или неки други музички темперирани инструмент; • аудио и видео записи: аудио и видео ЦД са одговарајућим садржајем; • интерактивна табла.
Норматив наставног кадра	<p>Васпитнообразовни рад у петом разреду може да изводи лице које је:</p> <ul style="list-style-type: none"> - професор/наставник/учитељ разредне наставе, VII/1 или VI/1 (према МРК) и 240 ЕКТС; - дипломирани педагог, VII/1 или VI/1 (према МРК) и 240 ЕКТС.

ПОВЕЗАНОСТ СА НАЦИОНАЛНИМ СТАНДАРДИМА

Резултати учења наведени у наставном програму воде ка стицању следећих компетенција обухваћениг облашћу **Уметничко изражавање и култура** Националних стандарда:

<i>Ученик/ученица зна и/или уме:</i>	
VIII-A.1	да манифестује познавање различитих облика уметничког изражавања из свих области културе (литература, музика, визуелне уметности, изведбене уметности, декоративне уметности, архитектура, дизајн),
VIII-A.3	да изражава сопствене идеје, искуства и емоције, користећи уметничке или друге форме креативног изражавања (индивидуални или колективни),
VIII-A.4	да интерпретира идеје, искуства и емоције изражене у уметничким продуктима креираним од других који су припадници те или других култура,
VIII-A.5	да манифестује познавање сопствене културе и различитих начина њеног изражавања преко литературе и визуелних уметности, музике и плеса, грађевина и других културних производа.

Наставни програм укључује и релевантне компетенције из следећих области Националних стандарда: **Дигитална писменост и Лични и социјални развој**

<i>Ученик/ученица зна и/или може:</i>	
IV-A.12	да истражује могућности коришћења различитих модела и симулација, комбиновање статичних и динамичких представљања, звук, текст и слике да би модифицирао/ла или створио/ла једноставне креативне мултимедијумске производе за конкретну намену и за одређену публику.
<i>Ученик/ученица разбירה и прихвата да је:</i>	
IV-B.1	дигитална писменост неопходна за свакодневни живот – олакшава учење, живот и рад, доприноси проширивање комуникације, креативности и иновативности, нуди разне могућности за забаву.
<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>	
V-A.4	прави процену сопствених способности и постигнућа (укључујући јаке и слабе стране) и на основу тога да одређује приоритете који ће му /јој омогућити развој и напредовање,
V-A.7	користи сопствена искуства да олакша учење и да прилагоди сопствено понашање у будућности,
VIII-A.5	манифестује познавање сопствене културе и различите начине њеног изражавања преко литературе и визуелних уметности,

	музике и плесова, грађевина и других културних производа,
V-A.12	комуницира са другима и да презентује себе у складу са ситуацијом.
<i>Ученик/ученица разуме и прихвата да:</i>	
V-B.3	сопствена постигнућа и благостање у највећој мери зависе од труда који сам/сама улаже и од резултата које сам/сама постиже.

РЕЗУЛТАТИ УЧЕЊА

Тема: СЛУШАМО МУЗИКУ	
Укупно часова: 18	
Резултати учења	
Ученик/ученица биће способан/способна да:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. препознаје музичке инструменте (харфу, мандолину, трубу) и аудитивно да их идентификује у различитим инструменталним саставима; 2. разликује вокално-инструменталне, инструменталне и вокалне групе и саставе различитих музичких стилова и жанрова; 3. издваја и идентификује музичка изразна средства и да објашњава њихов утицај на карактер слушане музике; 4. препознаваје народне песме, игре и инструменте (канон, зурла) етничких заједница које живе у РС Македонији, соседних народа и неких народа у свету. 	
Садржаји (и појмови)	Стандарди оцењивања
<ul style="list-style-type: none"> • Музички инструменти и гласови: вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне групе и састави различитих жанрова (класични, народни, поп, рок), музички инструменти: харфа, мандолина и труба 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје харфу, мандолину и трубу, визуелно и звучно. • Идентификује (аудитивно и визуелно) вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне групе и саставе различитих жанрова (класичне, народне, поп, рок).
<ul style="list-style-type: none"> • Врсте музике¹ (класична музика, музика за децу, дечје песме, поп-музика, рок-музика, рап-музика) 	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификује врсту музике коју слуша на основу композиција које је претходно слушао/-ла. • Препознаје и именује најмање две композиције различитих жанрова, а код класичне музике именује и композиторе.

¹ Исте врсте музике се постављају у свим одељењима, али у сваком наредном одељењу се уводе нова сложенија дела/композиције за слушање.

<ul style="list-style-type: none"> • Музика из анимираног филма и филмска музика • Музичко сценска дела (балет, мјузикл) 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје и именује најмање две композиције из анимираних филмова и играних филмова (до 12 година). • Прави разлику између балета и мјузикла.
<ul style="list-style-type: none"> • Музичка изражајна средства (мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, високи/ниски тонови, легато/стакато, дур/мол као карактер музике, троделни форма АБА) 	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификује делове троделне форме АБА. • Препознаје музичка изражајна средства у слушаним композицијама и именује их стручним изразима. • Описује карактер слушаног дела и повезује га са музичким изражајним средством преко којег је постигнут. • Предвиђа какве промене ће настати у карактеру композиције при промени темпа, динамике или боје инструмента.
<ul style="list-style-type: none"> • Народно музичко стваралаштво (народне песме, игре, канон, зурла) 	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје канон и зурлу, визуелно и звучно. • Разликује карактеристичне народне песме и народне игре/кола етничких заједница у Републици Северној Македонији. • Идентификује карактеристичне народне песме или игре/кола суседних народа и народа у свету.
<p>Примери активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ученици се преко аудиовизуелне презентације упознају са изгледом и звуком харфе, мандолином и трубом и разликују их преко боје тона. Затим дискутују о карактеристикама и могућностима за употребу ових инструмената. На крају, слушањем оригиналних дела и њихових обрада, препознају где се инструменти истичу или се јављају као солистички. • Преко аудио и видео снимака наставник демонстрира различите изведбе (вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне групе и саставе) различитих жанрова (класични, народни, поп, рок, рап, латино, техно); ученици идентификују слушно и визуелно музичке саставе и жанрове. • Преко презентације аудио и видео снимака разних музичких дела ученици препознају карактеристике различитих врста музике (класична музика, музика за децу, народна музика) и на основу слушаних композиција идентификују најмање по две из сваке врсте музике. Код класичних композиција, осим наслова најмање две композиције, именују и композиторе. • Наставник најпре презентује краћи анимиран филм без музичке позадине, а затим још једном, али овога пута заједно са музиком. Ученици повезују музику са садржајем анимираног филма и дискутују о томе како су доживели обе ситуације (са или без музике). Исти поступак понавља и за друге анимирани филмове. • Наставник презентује инсерте из играних филмова (на пример: <i>И-ти, 101 далматинац</i>) и дугометражне цртане филмове (на пример: <i>Краљ лав, Лепотица и звер</i>) прослеђени музиком. Ученици дискутују о утицају музике у јачању ефеката који се очекују да се постигну у наведеним сценама. Затим се пуштају музичке композиције по којима су познати филмови чији инсерти су слушани претходно и 	

ученици дискутују о томе како их доживљавају.

- Преко презентације аудио и видео снимака ученици се уводе у балет и мјузикл као музичко сценска дела. Затим дискутују о слушаној музици, о њеној улози у само дело и истичу разлике између две врсте сценских дела.
- Идентификују делове троделне форме АБА преко слушања одговарајућих музичких примера (линкови у **Препорученим делима за слушање**).
- Преко слушања народне песме „Ајде слушај, слушај калеш бре Анђо“ у различитим обрадама (или народне песме из друге заједнице која постоји у различитим обрадама) ученици упоређују извођачки манир, инструменте и друге карактеристике жанрова (линкове у **Препорученим делима за слушање**).
- Наставник презентује музичка дела различитог карактера и садржаја. Ученици препознају и именују музичка изражајна средства у слушаним композицијама стручним изразима (мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, високи/ниски тонови, легато/стакато, дур/мол), описују и повезују карактер слушаног дела са музичким изражајним средствима.
- Наставник презентује аудио записе или видео записе народних песама и кола карактеристичних за различите етничке заједнице које живе у РСМ где се зурла и канон јављају као солистички инструменти. Ученици ове инструменте препознају слушно и визуелно.
- Наставник презентује аудио записе или видео записе народних песама и кола суседних народа и народа у свету и ученици дискутују о музичким карактеристикама које уочавају.

• **Пример проектних активности са интеграцијом музике, матерњим језиком и информатиком/програмирањем.**

Ученици гледају анимирани филм, дискутују о карактеру ликова и одвијању дејства. Затим добијају задатак да нађу музичке примере који одговарају ликовима и дејству и да их споје са видеом преко компјутерског програма. На пример: <https://youtu.be/XLi-OPaYmw>
Глувчето и кошницата со ореви (Миш и корпа са орасима)

Напомена: Предложене активности не представљају пример само за један час, већ су то примери за остваривање стандарда и могу да се реализују на више часова.

Препоручене композиције за реализацију теме.

Вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне групе и састави различитих жанрова.

Класични

<https://www.youtube.com/watch?v=nJTfG1MmMwQ> – Вивалди: *Лето* – 3. став, виолина и оркестар.

<https://www.youtube.com/watch?v=J5NBolKrSns> и <https://www.youtube.com/watch?v=fTFDpgHeDEE> – Вивалди: *Лето* – 3. став, рок-обрада.

<https://www.youtube.com/watch?v=HFx6JRTpPGE> – Hej romale – Koncert ke Dni studenstva 2014, ромска музика са симфонијским оркестром, хор.

<https://www.youtube.com/watch?v=tupHY8CCZxs> – Shakira: *Try everything* – One voice children choir (дечји хор).

Композиције са соло инструментима

<https://www.youtube.com/watch?v=vVTPbLhlbfl> – Debussy: Clair de Lune/Дебиси: *Месечева светлост* – харфа, класична музика.

<https://www.youtube.com/watch?v=cS5d2wD8OoI> – За *Лепотица и звер* – харфа, филмска музика.

<https://www.youtube.com/watch?v=P2LNOKEJzmM> – Вивалди: *Лето* – 3. став, мандолина, класична музика.

<https://youtu.be/h8cNnxLsvdk> – Астор Пјацола – *Либертанго*, труба.

<https://www.youtube.com/watch?v=B1eyZAedhY4> – Алисон Балсом – Јохан Хумел: Рондо из *Концерта за трубу у Е-дур*, класична музика.

<https://youtu.be/x7LoCOWvbdU> – Верди: *Триумфални марш из опере Аида* – труба, класична музика.

Обработки народних песама

Ајде слушај, слушај калеш, бре, Анђо – народна песма у различитим изведбама и жанровима. Препоручује се да се ове изведбе слушају целосно или као фрагменти за поређење извођачког манира, инструмената и других карактеристика жанрова.

<https://www.youtube.com/watch?v=3GmipRk3fYE> – Виолета Томовска и Кирил Манчевски – *Калеш, бре, Анђо*.

<https://www.youtube.com/watch?v=nSeRaYCOcLI> – Mixed Chamber Choir "Heraclea" - Macedonia Conductor: Jasmina Gjorgjeska.

<https://www.youtube.com/watch?v=aGamGhv5HOI> – *Ajde, slušaj kaleš bre Anđo*; Russian State Symphony Cinema Orchestra & Marie-Anne Izmajlov.

<https://www.youtube.com/watch?v=WqDQaGSzJF4> – Јадранка Стојаковић: *Ајде, слушај, слушај, калеш Анђо*.

<https://www.youtube.com/watch?v=5R33hzaFhPw> – *Ајде слушај, слушај калеш, бре, Анђо* – инструментал (кавал са тамбуром).

<https://www.youtube.com/watch?v=LmyQB8-zrnQ> – *Ajde, Slusaj, Kales, Bre, Angjo* – Esma Redzepova i Nikola Badev.

<https://www.youtube.com/watch?v=cO6EuYI3h80> – DUKE & Karolina, Tanja Carovska i Vlatko – *Kales bre Andjo*.

Поп

<https://youtu.be/RHHAdQfcNhY> - Тоше Проески: *За овој свет*.

<https://www.youtube.com/watch?v=DeumyOzKqgI> – Адел: *Скајфол (Skyfall)*.

<https://www.youtube.com/watch?v=Zz24GrITV8o> – Хари Мата Хари: *Лејла*.

<https://youtu.be/ffPNB3RScAM> - Из хора Иде Келарове – соло изведба Ане Марије Багарове.

Рок

<https://www.youtube.com/watch?v=3u8AvOo38iM> АУТ – Петар Ђуревски.

<https://youtu.be/wNtrEC9ABuA> – Dream team: Na lini të jetojmë/Дрим тим: *Оставете нè да живееме*.

Анимирани филм

<https://www.youtube.com/watch?v=x3N6qooVxfw> – *Маша и Медо*, приказивање музичког бенда.

<https://www.youtube.com/watch?v=51mKtOAREkk> – *Sa do të doja një qenush/Колико би желели једно кученце.*

<https://youtu.be/XLi-0PaRYmw> – *Глувчето и кошницата со ореви (Миш и корпа са орасима)* – за интегрисани час информатике и програмирања (додати музику).

Балет

<https://www.youtube.com/watch?v=zV1qLYukTH8> – Чајковски: плес шећерне виле из „*Оревокршачка*“ (стакато и легато).

<https://www.youtube.com/watch?v=Fb1Blvfp78> – Ballet vs Hip Hop - Annika Verplancke (модерни балет).

Мјузикл

<https://www.youtube.com/watch?v=drnBMAEA3AM> – До, ре, ми: Sounds of Music – *Звуци музике /Моје песме, моји снови.*

<https://youtu.be/alrFnfKFvzk> – *Ени – ТЕЖОК ЖИВОТ НАШ* (“It’s The Hard Knock Life”).

<https://www.youtube.com/watch?v=u7NUt8IcW9k&t=1508s> – Aladini/Аладин (на албанском језику).

Филмска музика

<https://youtu.be/scrpmNAhGTMo> – Славе Димитров: музика из серије *Опстанак*.

<https://www.youtube.com/watch?v=A-4nWKBLQZI> – *Томка dhe shokët e tij/Томка и његови другови.*

<https://www.youtube.com/watch?v=VzV5hyHA-uc> – *Zana/Зана.*

<https://www.youtube.com/watch?v=q0tfSGtPaqo> – Васка Јанковска: *Ерделези*, из филма *Дом за вешање*.

Народни инструменти

Канон

<https://www.youtube.com/watch?v=C7efPWzQ-m0> – *Ако одам во Битола*, инструментална музика, канон, синтисајзер, кларинет.

<https://www.youtube.com/watch?v=UncbrHqiy3E> – *Старо чалгиско оро*, увод са каноном и учешће кларинета, тарабуке, ута, виолине.

<https://www.youtube.com/watch?v=VS3LafxrMIs> – *Аутаџ Доѓан - Kanun* (турска музика).

Зурла (Наставник прави избор од понуђених примера.)

У македонској народној музици

https://www.youtube.com/watch?v=iQ_cNxCF5Tg – *Македонско оро на зурла*, Гоце Димовски.

<https://www.youtube.com/watch?v=yA1ZtLz2Ph8> – *Тешкото*, зурли и бубљеви.

<https://www.youtube.com/watch?v=86EneC87YXg> – *Распукала Шар Планина* – Мајовци.

<https://www.youtube.com/watch?v=AGYGxHJnVqA> – *Џељо Дестановски – Дестановска ризница.*

У албанској народној музици

<https://www.youtube.com/watch?v=w1aCNrH1tq8> – Шупелка и оркестар.

<https://www.youtube.com/watch?v=bhKumxfTTQ0> – Шупелка и чифтелија.

<https://www.youtube.com/watch?v=N6mgen6-590> – Певање и даире.

<https://www.youtube.com/watch?v=Oga7C4inIdI> – Инструментална са бубњем, чифтелија и шупелка.

Народне песме и народна кола/ора етничких заједница у РС Македонији

<https://www.youtube.com/watch?v=8PJJxoQnSKc&list=PLVYx40OFHhTvRoEqfk6JL9-dZWImFmjry> – *Avalle e tropojes* (албански плес).

https://www.youtube.com/watch?v=9U_G8sNYM7A – Албанска народна музика, песме, народни инструменти (гусле, кавали, зурла, бубањ), кола. На 1:00:48 зурли са бубњевима.

<https://www.youtube.com/watch?v=nnhNbmOAc5c> – *Каранфил се на пут спрема* – Армира Медуњанин (босански језик).

<https://www.youtube.com/watch?v=M5Zlz6WK4k0> – *Каранфиле, цвеће моје*, Василија Радојчић (српски језик).

<https://youtu.be/gAZLA-PFxGw> – Dzansever Dalipova: Кемано Basal/Џансевер Далипова: *Свири виолино* (ромски језик).

<https://youtu.be/fP9FYpp6p6s> – Есма Реџепова: *Романо хоро*.

Карактеристичне народне песме или игре/кола суседних народа и народа у свету

<https://www.youtube.com/watch?v=HV51aBY3hxl> – *Ла распа* (мексикански плес).

<https://www.youtube.com/watch?v=yGxJLhc3bk> – *Калинка*, стилизиран руски народни плес, дечји ансамбл „Локтев“ (плесачи, хор, оркестар са класичним и народним инструментима).

https://www.youtube.com/watch?v=DEDEWr89_EQ – *Самба*.

https://www.youtube.com/watch?v=w_y08enGNAk – *Ба-инглес* (традиционални плес са Филипина).

Дур, мол и форма АБА

<https://www.youtube.com/watch?v=wUr5rtBp7I> – Шуман: *Дивљи јахач*, форма АБА (А – од почетка до 0:19 мол, Б – до 0:29 дур, А – до краја мол).

<https://www.youtube.com/watch?v=Ezvj-De6bxY> – Моцарт: *Варијације* Twinkle Twinkle Little Star – фрагменти (тема од почетка до 0:37 дур, варијација од 3:59 мол, варијација 4:44 – 5:09 дур).

Моцарт: Рондо а-ла Турка – мол/дур. Мол – основната тема, дур – рефрен са имитирањем удараца.

пијано: <https://www.youtube.com/watch?v=geER3iQDO5k>

пијано и оркестар: <https://www.youtube.com/watch?v=yWfvgAXCUAY>

цртани: <https://www.youtube.com/watch?v=qJT6kPp-c3o>

боди-перкашн: <https://www.youtube.com/watch?v=0PMOOYSW1tw> – Скраћена варијанта, само основна тема у молу и рефрен у дуру.

Тема: **ПЕВАМО, СВИРАМО И ИГРАМО**

Укупно часова: 18

Резултати учења

Ученик/ученица биће способан/способна да:

1. пева дечје, традиционалне и уметничке песме по слуху, са различитим карактером и садржајем;
2. свира дечје музичке инструменте по слуху, правилном техником свирања и употребом изучених музичких елемената;
3. пева и свира једноставне мелодијске вежбе по нотном запису, употребом изучених музичких елемената;
4. учествује у музичким играма и плесу, уз примену изучених музичких елемената.

Ученик/ученица ће:

5. развијати креативност и музичко изражавање преко певања, свирања и играња.

Садржаји (и појмови)	Стандарди оцењивања
<ul style="list-style-type: none"> • Певање песама по слуху у опсегу си мало – ре2	<ul style="list-style-type: none"> • Пева најмање три (3) песме за децу и/или популарне песме у опсегу си мало – ре са правилном вокалном техником. • Пева у групи уједначеним темпом, динамиком и ритмом и њиховим променама. • Пева песме по слуху са текстом, у одређеном ритму интонацији, са одређеним темпом и динамиком.
<ul style="list-style-type: none"> • Певање по нотном запису (тонови до1, ре1, ми1, фа1, сол1, ла1, си1, до2; тонска скала, С-дур скала, стопало, тетракорд, цео степен, полустепен; абецедна имена тонова; ритам: такт, тактова црта, дводелни (2/4) такт, троделни (3/4) такт, јако тактово време – јак ударац, слабо тактово време – слаб ударац, осмина нота, осмина пауза)	<ul style="list-style-type: none"> • Препознаје и именује елементе скале Ц-дур. • Чита парлато једноставну мелодијску вежбу са именовањем тонова са тактирањем. • Пева једноставну мелодијску вежбу са тактирањем. • Примењује елементе нотног писма у сопственом нотном запису.
<ul style="list-style-type: none"> • Свирање на дечјим музичким инструментима (тонови до1, ре1, ми1, фа1, сол1, ла1, си1, до2; тонска скала, С-дур скала, стопало, тетракорд, цео степен, полустепен; абецедна имена тонова; ритам: такт, тактова црта, дводелни (двочетвртински, 2/4) такт, триделни (трочетвртински, 3/4) такт, јако тактово време – јак ударац, слабо тактово време – слаб ударац, осмина нота, осмина пауза)	<ul style="list-style-type: none"> • Понавља кратке ритмичке целине по слуху. • Понавља кратке мелодијске целине по слуху. • Свира кратке ритмичке вежбе по нотном запису са једном линијом. • Свири једноставне мелодијске вежбе у одређеном ритму, са правилном техником по нотном запису. • Свира једноставне мелодијске вежбе са изученим тоновима и трајању нота и пауза, са одређеним темпом, динамиком и артикулацијом.

<ul style="list-style-type: none"> • Музичке игре (певање, играње, плес, коло, марш, валцер, игре етничких заједница које живе у РС Македонији и у другим земљама, елементи балета и популарних плесова) 	<ul style="list-style-type: none"> • Учествује у музичким играма са певањем и свирањем дечјих музичких инструмената. • Изводи покрете са тачним ритмом, темпом, правилном оријентацијом у простору, са реаговањем на динамику, темпо, артикулацију и разлике у музичким целинама. • Исказује своје мишљење о успешности изведбе.
<ul style="list-style-type: none"> • Музичко изражавање и стварање (слободно музичко изражавање, стварање/ креирање) 	<ul style="list-style-type: none"> • Свира дечје музичке инструменте као пратња на наученим песма и вежбама. • Креира кратке мотиве и фразе са ритмичким и мелодијским инструментима у музичким играма и музичким причама. • Креира и изводи једноставне кореографије и покрете за музичке игре и драматизације, сагласно карактеру музике.
<p>Примери активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наставник презентује пример из избора песама за децу и/или популарне песме са одговарајућим гласовним опсегом, распевава ученике одговарајућим техничким вежбама, а затим ученици певају песму по фразама, строфама и у потпуности. Паве се и вежбе за јасну дикцију и чисту артикулацију, изговарањем текста као ритмичке структуре (парлато са текстом), као и мелодијске вежбе на неутралном слогу на са нагласком на чисту интонацију, усоглашеност темпа, динамике и ритма и њихове промене. • Наставник на неутралном слогу пева кратке мелодијске фразе са по неколико тона навише или наниже, употребљавајући до сада изучене нотне вредности, паузе, темпо и динамика, наглашавајући само почетни тон. Ученици понављају сваку фразу именованом тонова да би се на крају добила цела вежба у Ц-дуру. • Ученици добијају картице са записаним кратким фразама у Ц-дуру и певају их уз помоћ наставника. Затим се ученици деле у групе и од ових картица свака група покушава да састави логични мелодијски редослед. На крају свака група представља своју мелодију певањем или свирањем и дискутује се о томе која мелодија им звучи најбоље. • Ученици/наставник на листићима записују наслове неких добро познатих песама и листиће стављају у посуду. Сваки ученик извлачи листић са насловом песме и пева песму, а остали погађају њен наслов. • Преко технике Грозд ученици записују ноте по дужини и трајању. Започињу целом нотом, она се дели на две половине итд. Иста вежба се прави и за време пауза. • Најпре наставник свира кратке мелодијске фразе које садрже: понављање истог тона, поступна кретања и скокове из терце навише и наниже. Затим се ученицима дају упутства да треба да прате мелодију покретима: напред (при горњем мелодијском кретању), уназад (при доњем мелодијском кретању), скакањем (при мелодијским скоковима) или тапкањем у месту (при понављању истог тона). Пример активности: https://youtu.be/hX2QRoGdtlc Dalcroze video-clips 3 • Наставник црта пет линија испод (може и ван учионице). Затим, именованом тонова, пева кратке мелодијске фразе са 2 – 4 суседна 	

тона навише и наниже, са скоковима пре неког тона или понављања неког тона. Ученици треба да представљају ове фразе преко покрета на петолинији, стајући на тачним позицијама тонова (линије или празнине). Иста вежба може да се прави на нацртаној клавијатури или скалици представљеној кроз тонове из Ц-дура.

- Наставник распоређује ученике у неколико малих колона од по 3 до 4 деце и казује правила игре: при горњем кретању мелодије последњи из колоне иде напред, при доњем кретању први из колоне иде назад, при понављању тонова сваки ученик се окреће у месту. Мелодијске фразе може да пева или свира наставник на неутралном слогу или да се слуша одговарајућа музика.
- Бира се композиција на којој сви заједно учествују са својим предлозима за кретање, коришћење реквизита или ритмичких и мелодијских инструмената. Може да се направи прича са костимима и сценографијом.
- Наставник демонстрира видео запис из *Ритам игра* са роком, хип-хопом, латино ритмом и диском, а ученици пластичним кантама, штапићима, удараљкама и сл. понављају ритам. <https://www.youtube.com/watch?v=0wuh7NPeB6Q&list=RDgmXuTShhAgo&index=21>
- Игра **Подијум за игру**. Ученици на новинама постављеним на поду, изводе покрете ногама и рукама, пратећи музику коју им пуста наставник. При промени музике (промена музичких изражајних средстава или врсте музике) ученици пресавијају новине на половину, па на четвртину итд. Притом ученици мора да остану на новинама.

Напомена: Све активности прво намењене певању и музичким играма могу да се понављају додавањем ритмичких инструмената у пратњи или да се мелодијским инструментима свирају фразе и цела вежба.

Препоручене композиције о реализацији теме

Калеш Анђо – линкови су дати у теми **Слушамо музику**.

<https://youtu.be/0CouXUNm6Ek> – Некст тајм и Лозано: *Ја излези Ђурђо*.

<https://www.youtube.com/watch?v=bzsKjdCYF2Q> – *Никнало цвеће шарено*.

<https://youtu.be/Cclx-3UwUH8> – Некст тајм: *Јовка Кумановка*.

<https://youtu.be/388Q44ReOWE> – Action Songs for Children - Move and Freeze (интеграција са енглеским језиком).

https://youtu.be/6QObE0zvN_E – KIDZ BOP Kids - Make Some Noise (Dance Along).

https://www.youtube.com/watch?v=4KbaJ_FWgHE&t=1217s-32 – Dakika Kesintisiz Çocuk Diskosu Şarkıları/32 дечје диско песме на турском језику.

<https://youtu.be/Vik2jMfjq24> – Princesha Morina - Ne katun ka qka ska Muzikli Stilin kshtu e kam/Принцеза Морина – *Мој музички стил*.

Певање и кретање уз музику (по избору наставника, према гласовним могућностима и индивидуалним карактеристикама ученика)

Дечје песме

<https://www.youtube.com/watch?v=oVMуU7хgIWE> – Ања Ветерова: *Ео, Ео*.

<https://www.youtube.com/watch?v=3SlpiDdKOfI> – Дајте музика: *Црни, жолти, бели*.

<https://www.youtube.com/watch?v=hHJxpq37mYk> – Шарени ноти: *Ако е тајна*.

<https://www.youtube.com/watch?v=x9DqQZ0AADY> – Супер ѕвезда 2011, Македонка Петреска: *Луда журка*.

<https://www.youtube.com/watch?v=3u8AvOo38iM> – Петар Ђуревски: *АУТ*.

<https://youtu.be/7jM7JDRa-cc> – Günaydın Çocuklar - Can Dostlar (Film Müziği)/*Добро утро деца – Драги пријатели* (звучни запис), турски језик.

<https://www.youtube.com/watch?v=WvPLEcqY23o> – Дарија Врачевић: *Подигни глас* (српски језик).

<https://www.youtube.com/watch?v=TTkVFaHPT1A> – Gradski Dječiji Hor - Bosna i Hercegovina/Градски дечји хор – Босна и Херцеговина.

на албанском језику:

<https://www.youtube.com/watch?v=Vik2jMfjq24> – Në katund ka çka nuk ka/У селу има и то што нема.

<https://www.youtube.com/watch?v=PzDOUcM3N4A> – Kush i hongër petullat/Ко је појео мекице.

<https://www.youtube.com/watch?v=ko9HPy5fuvi> – Ditëlindja/Рођендан.

<https://www.youtube.com/watch?v=jBNiRWcV3IU> – PRINCES KROFNE - Ritam srca/Принцес крофне – *Ритам срца* (босански језик).

<https://www.youtube.com/watch?v=ULCaiHLCTMs> – Фестивал „Чаворикано суно“ (песна по избору наставника).

Свирање, ритмизирање, кретање

Рап

https://www.youtube.com/watch?v=vbY5zrjKpWI&list=PL4uC6euy1TB0YZHw5WNsuleLKn_GWGGOP – Наше маало.

<https://www.youtube.com/watch?v=l4FE6rqmqQI> – Nëse mundesh/Ако можеш.

<https://www.youtube.com/watch?v=bxWxXncI53U&list=PLX79V33uMQTUD4P6t-Xqemz6zfuol7cxn> – Соу го/Тоа сум јас.

Латино

<https://www.youtube.com/watch?v=MraDLLT9IdU> – Baila baila/Плешу.

<https://www.youtube.com/watch?v=0GeYONw5DMo> – KIDZ BOP Kids – *Havana*.

Техно

<https://www.youtube.com/watch?v=arDnXyB2wi8&t=5s> (Почетни фрагмент)

<https://www.youtube.com/watch?v=rh-irT4Ouh4> – Nëntori/Новембар.

<https://youtu.be/lk75qDst8wE> – Body Avlaia Group - In the hall of the body percussion king.

<https://www.youtube.com/watch?v=0PMOOYSW1tw> – Моцарт: Рондо а-ла Турка боди-перкашн.

<https://www.youtube.com/watch?v=Lt-fYFq6uYI> (Трајање тонова.)

<https://www.youtube.com/watch?v=4vZ5mlfZlgk&list=TLPQMDExM> (Тактирање четвртине ноте по слуху.)

<https://www.youtube.com/watch?v=cHad-I5AJT0&list=TLPQMDExMDIwMjNC8bBEYrb5Iw&index=3> (Тактирање и свирање целе, половине и четвртине ноте.)

<https://www.youtube.com/watch?v=rf5rcXhGPps> (Свирање кратких мелодијско-ритмичких вежби.)

<https://www.youtube.com/watch?v=LLbaLHjrcXs> – Тема из *Пинк Пантера*, анимирани пијано.
<https://www.youtube.com/watch?v=tTUZswZHsWQ> – Музика из анимираног филма *Лепотица и звер*.
<https://www.youtube.com/watch?v=O9MvdMqKvpU> – *Покахонтас*, караоке песма, певање и анализа текста (интеграција са енглеским језиком).
https://www.youtube.com/watch?v=_wSq0ZONugg (Упутства за кретање, интеграцију са енглеским језиком и физичким образовањем.)
<https://www.youtube.com/watch?v=uCQ2eVhUT3U> (Вежбе за енергију, интеграцију са физичким образовањем, онлајн.)

ИНКЛУЗИВНОСТ, РАВНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ ПОЛОВА, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЂУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставник обезбеђује инклузивност преко укључивања свих ученика у све активности за време часа. Притом, омогућава да свако дете буде когнитивно и емоционално ангажовано преко употребе одговарајућих прилаза (индивидуализација, диференцијација, тимски рад, саученичка подршка). При раду са ученицима са сметњама у развоју примењује се индивидуални образовни план (са прилагођеним резултатима учења и стандардима оцењивања) и увек када је то могуће користити допунску подршку других лица (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, тутори волонтери и професионалци из школе са ресурсним центром). Редовно прати све ученике, посебно оне из рањивих група, да би се благовремено идентификовале тешкоће у учењу, да их подстиче и подржава у постизању резултата учења.

При реализација на активностите наставникот еднакво ги третира и момчињата и девојчињата, при што води грижа да не им доделува родово стереотипни улоги. При формирање на групите за работа настојува да обезбеди баланс во однос на полот. При избор на дополнителни материјали во наставата користи илустрации и примери кои се родово и етнички/културно сензитивни и поттикнуваат родова рамноправност, односно промовираат интеркултурализам. Исто така, наставникот внимава во изработките на учениците да не се провлекуваат родови и етнички стереотипи.

При реализација на активностите наставникот еднакво ги третира и момчињата и девојчињата, при што води грижа да не им доделува родово стереотипни улоги. При формирање на групите за работа настојува да обезбеди баланс во однос на полот. При избор на дополнителни материјали во наставата користи илустрации и примери кои се родово и етнички/културно сензитивни и поттикнуваат родова рамноправност, односно промовираат интеркултурализам. Исто така, наставникот внимава во изработките на учениците да не се провлекуваат родови и етнички стереотипи.

Кад год је то могуће, наставник у планирању и реализацији наставе користи интеграцију активности / концепата из предмета Музичко образовање са садржајима / стандардима из других предмета. На тај начин овај наставни предмет мотивише ученике у учењу других предмета и помаже у њиховом лакшем савлађивању.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Да би омогућио ученицима да постигну очекиване стандарде оцењивања, наставник континуирано прати активности ученика за време поучавања и учења и сакупља информације о напретку сваког ученика. О учешћу у активностима ученици добијају повратну информацију у којој се указује на ниво успешности у реализацији активности/задатака и дају се упутства за побољшање (формативно оцењивање). У том циљу наставник прати и оцењује:

- усмене одговоре на питања постављена од наставника или саученика;
- индивидуално практично извођење (певање, свирање дечјих музичких инструмената и музичких игара);
- практично извођење у групи.

Након завршетка учења сваке теме ученици добијају сумативну оцену у облику описа постигнутих стандарда оцењивања.

Сумативна оцена се изводи као комбинација резултата постигнутог на тесту знања у комбинацији са оценом о напредовању констатована преко различитих техника формативног оцењивања.

Почетак имплементације наставног програма	2022/2023. Година
Институција/ носилац програма	Биро за развој образовања

Сагласно члану 30, став 3 Закона о основном образовању („Службени гласник Републике Северне Македоније“ бр. 161/19 и 229/20) министар за образовање и науку усваја наставни програм из предмета *Музичко образовање* за V разред.

Решење бр. _____
_____ година